

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)
της 12ης Σεπτεμβρίου 2006 *

Στην υπόθεση C-131/03 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως ασκηθείσα δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου στις 24 Μαρτίου 2003,

R.J. Reynolds Tobacco Holdings, Inc., με έδρα το Winston-Salem, Βόρεια Καρολίνα (Ηνωμένες Πολιτείες),

RJR Acquisition Corp., με έδρα το Wilmington, New Castle, Delaware (Ηνωμένες Πολιτείες),

R.J. Reynolds Tobacco Company, με έδρα το Jersey City, New Jersey (Ηνωμένες Πολιτείες),

R.J. Reynolds Tobacco International, Inc., με έδρα το Dover, Kent, Delaware (Ηνωμένες Πολιτείες),

Japan Tobacco, Inc., με έδρα το Τόκιο (Ιαπωνία),

εκπροσωπούμενες από τους P. Lomas, solicitor, και O. W. Brouwer, avocat,

ανααιρεσείουσες,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι:

η **Philip Morris International Inc.**, με έδρα το Rye Brook, Νέα Υόρκη (Ηνωμένες Πολιτείες),

προσφεύγουσα πρωτοδίκως στις υποθέσεις T-377/00 και T-272/01,

η **Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, εκπροσωπούμενη από τους C. Docksey, X. Lewis και C. Ladenburger, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής πρωτοδίκως,

υποστηριζόμενη από:

το **Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως**, εκπροσωπούμενο από τον M. Bishop και την T. Blanchet, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

παρεμβαίνουν στην ανααιρετική διαδικασία,

το **Βασίλειο της Ισπανίας**, εκπροσωπούμενο από την N. Díaz Abad, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

τη **Γαλλική Δημοκρατία**, εκπροσωπούμενη από τον G. de Bergues,

την **Ιταλική Δημοκρατία**, εκπροσωπούμενη από τον I. M. Braguglia, επικουρούμενο από τον M. Fiorilli, avvocato dello Stato, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

την **Πορτογαλική Δημοκρατία**, εκπροσωπούμενη από τους L. I. Fernandes και A. Seíça Neves, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

τη **Δημοκρατία της Φινλανδίας**, εκπροσωπούμενη από τις T. Rynnä και A. Guimaraes-Purokoski, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο**, εκπροσωπούμενο από τους H. Duintjer Tebbens και A. Baas, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

παρεμβαίνοντες πρωτοδικώς,

την **Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας**, εκπροσωπούμενη από τους M. Lumma και W.-D. Plessing,

την **Ελληνική Δημοκρατία**,

παρεμβαίνουσες πρωτοδικώς στις υποθέσεις T-260/01 και T-272/01,

το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενο από την J. van Bakel,

παρεμβαίνον πρωτοδίκως στις υποθέσεις T-379/00,
T-260/01 και T-272/01,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους B. Σκουρή, Πρόεδρο, K. Schiemann και J. Makarczyk, προέδρους τμήματος, J.-P. Puissochet, R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr (εισηγητή), P. Kūris, E. Juhász, J. Klučka, U. Löhmus, E. Levits και A. Ó Caoimh, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston
γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 24ης Ιανουαρίου 2006,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 6ης Απριλίου 2006,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με την αίτησή τους αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες ζητούν την ακύρωση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 15ης Ιανουαρίου 2003, T-377/00, T-379/00, T-380/00, T-260/01 και T-272/01, Philip Morris κ.λπ.

κατά Επιτροπής (Συλλογή 2003, σ. II-1, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία το Πρωτοδικείο απέρριψε ως απαράδεκτες τις προσφυγές περί ακυρώσεως, αφενός, της αποφάσεως της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 19ης Ιουλίου 2000, που προβλέπει «την άσκηση, για λογαριασμό της Επιτροπής, αγωγής κατά ορισμένων Αμερικανών παρασκευαστών τσιγάρων», κατ' εφαρμογήν της οποίας ασκήθηκε αγωγή κατά πλειόνων εταιριών του ομίλου Philip Morris (στο εξής: Philip Morris) και του ομίλου Reynolds (στο εξής: Reynolds), καθώς και κατά της Japan Tobacco, Inc. (στο εξής: Japan Tobacco), ενώπιον του United States District Court, Eastern District of New York, ομοσπονδιακού δικαστηρίου των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (στο εξής: District Court), και, αφετέρου, της αποφάσεως της 25ης Ιουλίου 2001 που προβλέπει «την αρχή της εκ μέρους της Κοινότητας και ενός τουλάχιστον κράτους μέλους ασκήσεως νέας αγωγής ενώπιον των αμερικανικών δικαστηρίων κατά των ομίλων παρασκευαστών τσιγάρων οι οποίοι ήταν εναγόμενοι στην προγενέστερη αγωγή», κατ' εφαρμογήν της οποίας ασκήθηκαν δύο άλλες αγωγές ενώπιον του District Court (στο εξής: επίδικες αποφάσεις).

Το ιστορικό της διαφοράς

- 2 Το ιστορικό της διαφοράς, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, συνοψίζεται ως εξής:

«1 Στο πλαίσιο της καταπολεμήσεως του λαθρεμπορίου τσιγάρων με προορισμό την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η Επιτροπή ενέκρινε, στις 19 Ιουλίου 2000, “την άσκηση, για λογαριασμό της Επιτροπής, αγωγής κατά ορισμένων Αμερικανών παρασκευαστών τσιγάρων”. Αποφάσισε επίσης να ενημερώσει σχετικώς την επιτροπή μονίμων αντιπροσώπων (Coreper) διά των καταλλήλων μέσων και εξουσιοδότησε τον πρόεδρό της καθώς και το αρμόδιο για τον προϋπολογισμό μέλος της Επιτροπής να δώσει οδηγίες στη Νομική Υπηρεσία να λάβει τα αναγκαία μέτρα.

- 2 Στις 3 Νοεμβρίου 2000, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, εκπροσωπούμενη από την Επιτροπή και “ενεργούσα για λογαριασμό της και για λογαριασμό των κρατών μελών τα οποία είναι αρμόδια να εκπροσωπεί”, άσκησε ενώπιον του [District Court] αγωγή κατά των ομίλων [Philip Morris, Reynolds και Japan Tobacco].
- 3 Στο πλαίσιο αυτής της αγωγής (στο εξής: πρώτη αγωγή), η Κοινότητα ισχυρίστηκε ότι οι αναιρεσείουσες, που είναι καπνοβιομήχανοι, συμμετείχαν σε δίκτυο λαθρεμπορίου για την εισαγωγή και διανομή τσιγάρων εντός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η Κοινότητα προσπαθούσε να επιτύχει, μεταξύ άλλων, την αποκατάσταση της ζημίας που είχε προκληθεί λόγω αυτού του δικτύου λαθρεμπορίου και που συνίστατο, κυρίως, στην απώλεια εισαγωγικών δασμών και του φόρου προστιθεμένης αξίας (ΦΠΑ) που θα είχαν καταβληθεί αν τα τσιγάρα είχαν εισαχθεί νομίμως, καθώς και την έκδοση διαταγής με σκοπό την παύση της επικρινόμενης συμπεριφοράς.
- 4 Η Κοινότητα στήριξε τα αιτήματά της σε ομοσπονδιακό νόμο των Ηνωμένων Πολιτειών, τον Racketeer Influenced and Corrupt Organisations Act του 1970 (στο εξής: RICO), καθώς και σε ορισμένες θεωρίες του common law, ήτοι τις θεωρίες της common law fraud, της public nuisance και του unjust enrichment. Ο RICO αποσκοπεί στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, μεταξύ άλλων διευκολύνοντας τη δίωξη εγκλημάτων που τελούν οι επιχειρηματίες. Προς τον σκοπό αυτό, θεσπίζει το δικαίωμα των πολιτικώς εναγόντων να ασκούν αγωγή. Προκειμένου να ενθαρρύνει την άσκηση αγωγών, ο RICO προβλέπει ότι ο αιτών μπορεί να λάβει αποζημίωση που αντιστοιχεί στο τριπλάσιο της ζημίας που υπέστη στην πραγματικότητα (treble damages).
- 5 Με απόφαση της 16ης Ιουλίου 2001, το District Court απέρριψε τα αιτήματα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.
- 6 Στις 25 Ιουλίου 2001, η Επιτροπή ενέκρινε “την άσκηση ενώπιον των αμερικανικών δικαστηρίων νέας αγωγής, από την Επιτροπή και ένα κράτος

μέλος τουλάχιστον από κοινού, κατά των ομίλων παρασκευαστών τσιγάρων που ήταν εναγόμενοι στο πλαίσιο της προηγούμενης αγωγής”. Εξουσιοδότησε επίσης τον πρόεδρό της και μέλος της Επιτροπής αρμόδιο για τον προϋπολογισμό να δώσει οδηγίες στη Νομική Υπηρεσία να λάβει τα αναγκαία μέτρα.

- 7 Στις 6 Αυγούστου 2001, η Επιτροπή, ενεργούσα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και για λογαριασμό των κρατών μελών που έχει την εξουσία να εκπροσωπεί, καθώς και δέκα κράτη μέλη, ήτοι το Βασίλειο του Βελγίου, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, η Ελληνική Δημοκρατία, το Βασίλειο της Ισπανίας, η Γαλλική Δημοκρατία, η Ιταλική Δημοκρατία, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, η Πορτογαλική Δημοκρατία και η Δημοκρατία της Φινλανδίας, ενεργούντα για ίδιο λογαριασμό, άσκησαν ενώπιον του District Court νέα αγωγή κατά της Philip Morris και της Reynolds. Στο πλαίσιο αυτής της αγωγής (στο εξής: δεύτερη αγωγή), η Κοινότητα δεν στήριζε τα αιτήματά της πλέον στον RICO, αλλά αποκλειστικά στις θεωρίες του common law των οποίων είχε γίνει επίκληση στο πλαίσιο της πρώτης αγωγής. Αντιθέτως, τα κράτη μέλη στήριζαν τα αιτήματά τους τόσο στον RICO όσο και στις αρχές του common law που είχε επικαλεστεί η Κοινότητα. Επιπλέον, γινόταν λόγος για οικονομική ζημία και για μη οικονομική ζημία που η Κοινότητα δεν είχε επικαλεστεί στο πλαίσιο της πρώτης αγωγής της και προσκομίστηκαν συμπληρωματικά στοιχεία σχετικά με τις θεωρίες της public nuisance και του unjust enrichment.
- 8 Η Κοινότητα δεν άσκησε έφεση κατά της απόφασης του District Court της 16ης Ιουλίου 2001, που μνημονεύεται στη σκέψη 5 ανωτέρω. Ωστόσο, στις 10 Αυγούστου 2001, ζήτησε από τον Αμερικανό δικαστή να ακυρώσει την τελευταία απόφαση και να της επιτρέψει να τροποποιήσει το αίτημά της (motion to vacate that judgment and to amend the complaint). Αυτό το αίτημα απορρίφθηκε με την από 25 Οκτωβρίου 2001 απόφαση του District Court.
- 9 Στις 9 Ιανουαρίου 2002, η Κοινότητα, εκπροσωπούμενη από την Επιτροπή, και τα δέκα κράτη μέλη που παρατέθηκαν στη σκέψη 7 ανωτέρω άσκησαν ενώπιον του District Court τρίτη αγωγή κατά της [Japan Tobacco] και άλλων επιχειρήσεων που συνδέονται με αυτή (στο εξής: τρίτη αγωγή).

- 10 Στις 19 Φεβρουαρίου 2002, το District Court απέρριψε τη δεύτερη και την τρίτη αγωγή της Κοινότητας και των κρατών μελών βάσει ενός κανόνα του common law (revenue rule), βάσει του οποίου τα δικαστήρια των Ηνωμένων Πολιτειών απέχουν από την εκτέλεση των φορολογικών νόμων των άλλων κρατών.
- 11 Στις 20 Μαρτίου 2002, η Επιτροπή ενέκρινε την άσκηση εφέσεως κατά της αποφάσεως του District Court. Στις 25 Μαρτίου 2002, ασκήθηκε ενώπιον του United States Court of Appeals for the Second Circuit (δεύτερο εφετείο) έφεση για λογαριασμό της Κοινότητας και των δέκα κρατών μελών.»

Η ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία

- 3 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 19 και 20 Δεκεμβρίου 2000, οι αναιρεσείουσες άσκησαν προσφυγές με τις οποίες ζήτησαν, μεταξύ άλλων, την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής περί ασκήσεως της πρώτης αγωγής (υποθέσεις T-377/00, T-379/00 και T-380/00).
- 4 Με διάταξη της 2ας Ιουλίου 2001, ο πρόεδρος του δευτέρου πενταμελούς τμήματος του Πρωτοδικείου αποφάσισε να ενώσει τις τρεις υποθέσεις προς διευκόλυνση της έγγραφης και προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.
- 5 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 15 Οκτωβρίου 2001, η Reynolds και η Philip Morris άσκησαν προσφυγές κατά της αποφάσεως της Επιτροπής περί ασκήσεως της δεύτερης αγωγής (υποθέσεις T-260/01 και T-272/01).

- 6 Με διάταξη της 31ης Ιανουαρίου 2002, ο πρόεδρος του δευτέρου πενταμελούς τμήματος του Πρωτοδικείου αποφάσισε να ενώσει τις πέντε υποθέσεις T-377/00, T-379/00, T-380/00, T-260/01 και T-272/01 προς διευκόλυνση της έγγραφης και προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής απόφασεως.
- 7 Σε καθεμία από τις υποθέσεις αυτές, η Επιτροπή προέβαλε ένσταση απαραδέκτου υποστηρίζοντας ότι οι επίδικες αποφάσεις δεν είναι πράξεις δυνάμενες να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής όπως η προβλεπόμενη από το άρθρο 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ.

Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

- 8 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Πρωτοδικείο δέχθηκε τις ενστάσεις απαραδέκτου που προέβαλε η Επιτροπή και, ως εκ τούτου, απέρριψε τις προσφυγές.
- 9 Με τις σκέψεις 74, 76 και 77 της αποφάσεως αυτής, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε, καταρχάς, το περιεχόμενο του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ καθώς και την πάγια νομολογία κατά την οποία, αφενός, είναι αναγκαία η εξέταση της ουσίας του μέτρου του οποίου ζητείται η ακύρωση προκειμένου να καθοριστεί αν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως, η δε μορφή υπό την οποία ελήφθη δεν ασκεί καταρχήν επιρροή επί του σημείου αυτού και, αφετέρου, συνιστούν πράξεις δυνάμενες να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως μόνον τα μέτρα ή οι αποφάσεις που παράγουν υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να θίξουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, μεταβάλλοντας κατά τρόπο σαφή τη νομική του κατάσταση· το Πρωτοδικείο παραπέμπει, μεταξύ άλλων, στην απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1981, 60/81, IBM κατά Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 2639, σκέψη 9).
- 10 Ως εκ τούτου, το Πρωτοδικείο εξέτασε αν οι επίδικες αποφάσεις παράγουν τέτοια αποτελέσματα.

- 11 Συναφώς, το Πρωτοδικείο επισήμανε, με τη σκέψη 79 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι η προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου είναι αναγκαία πράξη προκειμένου να εκδοθεί δεσμευτική δικαστική απόφαση, αλλά οι υποχρεώσεις των διαδίκων της διαφοράς μπορούν να καθοριστούν οριστικώς μόνο με την απόφαση του επιληφθέντος δικαστή. Παραπέμποντας, κατ' αναλογία, στην απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Σεπτεμβρίου 1998, C-191/95, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή 1998, σ. I-5449, σκέψη 47), που αφορά την απόφαση της Επιτροπής να ασκήσει προσφυγή δυνάμει του άρθρου 226, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, το Πρωτοδικείο κατέληξε ότι η απόφαση περί ασκήσεως προσφυγής δεν μεταβάλλει, αφ' εαυτής, τη νομική κατάσταση στο πλαίσιο της οποίας εντάσσεται η εν λόγω απόφαση και, επομένως, δεν μπορεί καταρχήν να θεωρηθεί ως πράξη δυνάμενη να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής.
- 12 Το Πρωτοδικείο εξέτασε, ακολούθως, αν οι επίδικες αποφάσεις, στο μέτρο που δεν αφορούν προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου ή δικαστηρίου κράτους μέλους, αλλά ενώπιον δικαστηρίου τρίτου κράτους, παρήγαγαν οριστικά έννομα αποτελέσματα τα οποία βαίνουν πέραν εκείνων που συνδέονται αναγκαστικά με την προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου και τα οποία τροποποιούν χαρακτηριστικώς τη νομική κατάσταση των αναιρεσιουσών.
- 13 Εξετάζοντας, σε πρώτο στάδιο, τα αποτελέσματα των επίδικων αποφάσεων στην κοινοτική έννομη τάξη, το Πρωτοδικείο απέρριψε, πρώτον, με τη σκέψη 91 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ως αβάσιμο τον ισχυρισμό των αναιρεσιουσών ότι οι εν λόγω αποφάσεις παρήγαγαν υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα όσον αφορά τις αρμοδιότητες της Επιτροπής και της θεσμικής ισορροπίας.
- 14 Συναφώς, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, με τη σκέψη 86 της απόφασης αυτής, ότι οι επίδικες αποφάσεις, όπως κάθε πράξη θεσμικού οργάνου, συνεπάγονται ότι ο εκδότης τους λαμβάνει θέση ως προς την αρμοδιότητά του να τις εκδώσει, αλλά η θέση αυτή δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως υποχρεωτικό έννομο αποτέλεσμα κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ, διότι, ακόμα και αν υποθεθεί ότι είναι εσφαλμένη, δεν έχει αυτόνομο περιεχόμενο σε σχέση με την εκδιδόμενη πράξη. Το Πρωτοδικείο προσέθεσε ότι μια τέτοια τοποθέτηση, αντιθέτως προς την περίπτωση πράξεως έχουσας ως αντικείμενο την κατανομή αρμοδιότητας, όπως η πράξη την οποία αφορά η απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Οκτωβρίου 1990, C-366/88, Γαλλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1990, σ. I-3571), και την οποία επικαλέστηκαν οι αναιρεσιούσες, δεν αποσκοπεί στην τροποποίηση της κατανομής των αρμοδιοτήτων που προβλέπει η Συνθήκη.

- 15 Με τη σκέψη 87 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο έκρινε επίσης ότι η φερόμενη έλλειψη αρμοδιότητας της Επιτροπής και η ενδεχόμενη διατάραξη της θεσμικής ισορροπίας την οποία θα συνεπαγόταν η έλλειψη αυτή δεν παρέχουν δυνατότητα παρεκκλίσεως από τις προϋποθέσεις παραδεκτού της προσφυγής ακυρώσεως που προβλέπει η Συνθήκη. Συναφώς, το Πρωτοδικείο παρέπεμψε, κατ' αναλογία, στη διάταξη του Δικαστηρίου της 10ης Μαΐου 2001, C-345/00 P, FNAB κ.λπ. κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2001, σ. I-3811, σκέψεις 39 έως 42).
- 16 Ως προς το ζήτημα αν, όσον αφορά τις προπαρασκευαστικές πράξεις, η προσφυγή σε πρόωρο στάδιο μπορεί να θεωρηθεί συμβατή με το σύστημα μέσω παροχής εννόμου προστασίας που προβλέπεται από τη Συνθήκη υπό εξαιρετικές περιστάσεις, όταν πρόκειται για μέτρα τα οποία προδήλως στερούνται νομιμότητας, όπως αναφέρεται, μεταξύ άλλων, στη σκέψη 23 της προαναφερθείσας αποφάσεως IBM κατά Επιτροπής, το Πρωτοδικείο επισήμανε, με τη σκέψη 88 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι τα κοινοτικά δικαστήρια ουδέποτε επιβεβαίωσαν τη δυνατότητα της κατ' εξαίρεση διενέργειας τέτοιου ελέγχου των προπαρασκευαστικών πράξεων ή άλλων πράξεων που στερούνται εννόμων αποτελεσμάτων. Το Πρωτοδικείο προσέθεσε ότι οι αποφάσεις στις οποίες έγινε σχετική αναφορά προηγήθηκαν της προπαρατεθείσας διατάξεως FNAB κ.λπ. κατά Συμβουλίου, με την οποία το Δικαστήριο αποφάνθηκε σαφώς κατά της δυνατότητας εξαρτήσεως του παραδεκτού μιας προσφυγής από τη σοβαρότητα των προβληθεισών παραβάσεων του κοινοτικού δικαίου.
- 17 Δεύτερον, με τη σκέψη 107 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο απέρριψε ως αβάσιμο τον ισχυρισμό ότι οι επίδικες αποφάσεις παρήγαγαν υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα, καθόσον ενέταξαν τις αναιρεσίευτες σε άλλη έννομη τάξη ή μετέβαλαν τη νομική τους κατάσταση από ουσιαστικής ή δικονομικής απόψεως.
- 18 Συναφώς, το Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 93 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η αρχή κατά την οποία η προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου δεν μεταβάλλει, καθεαυτή, τη νομική κατάσταση των διαδίκων κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ, ισχύει επίσης για την προσφυγή ενώπιον του κοινοτικού δικαστή όπως ακριβώς και για την προσφυγή ενώπιον των δικαστηρίων των κρατών μελών,

ακόμη δε και τρίτων κρατών, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες. Κατά το Πρωτοδικείο, η εν λόγω αρχή δεν θίγεται από το γεγονός ότι κάθε δικαστής καλείται να εφαρμόσει τους δικονομικούς κανόνες της δικής του έννομης τάξεως και τους συγκεκριμένους κανόνες ουσιαστικού δικαίου σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Πράγματι, ανεξαρτήτως των εφαρμοστέων κανόνων, οι νομικές συνέπειες που απορρέουν, από νομικής ή πραγματικής απόψεως, από τις αποφάσεις του επιληφθέντος δικαστηρίου δεν μπορούν να αποδοθούν στον διάδικο που προσέφυγε ενώπιόν του.

- 19 Με τις σκέψεις 95 και 96 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, το Πρωτοδικείο δέχθηκε ότι ορισμένες αποφάσεις διαδικαστικής φύσεως μπορούν να παραγάγουν υποχρεωτικά και οριστικά έννομα αποτελέσματα κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ, όπως έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία. Πρόκειται, αφενός, για αποφάσεις οι οποίες, παρά το γεγονός ότι συνιστούν στάδια τρέχουσας διοικητικής διαδικασίας, δεν περιορίζονται στη δημιουργία προϋποθέσεων για την περαιτέρω εξέλιξη αυτής, αλλά παράγουν αποτελέσματα τα οποία υπερβαίνουν το διαδικαστικό πλαίσιο και τροποποιούν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ενδιαφερομένων από ουσιαστικής απόψεως.
- 20 Το Πρωτοδικείο, αφού παρέπεμψε, με τη σκέψη 97 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, σε σειρά αποφάσεων οι οποίες, κατά την κοινοτική νομολογία, είναι τέτοιας φύσεως, διαπίστωσε, με τη σκέψη 98, ότι δεν συμβαίνει το ίδιο με τις επίδικες αποφάσεις. Έκρινε, ειδικότερα, ότι η απουσία κοινοτικής διαδικασίας στον τομέα της εισπράξεως φόρων και δασμών δεν μπορεί να εξομοιωθεί με την ασυλία την οποία παρέχει το άρθρο 15, παράγραφος 5, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων [81] και [82] της Συνθήκης (ΕΕ 1962, 13, σ. 204), στα μέρη συμφωνίας κοινοποιηθείσας σύμφωνα με τον εν λόγω κανονισμό. Επιπλέον, παρά το γεγονός ότι οι επίδικες αποφάσεις πράγματι συνεπάγονται προσωρινή αξιολόγηση εκ μέρους της Επιτροπής της συμπεριφοράς των αναιρεσειουσών σε σχέση με το δίκαιο των Ηνωμένων Πολιτειών, διακρίνονται από την απόφαση περί κινήσεως της διαδικασίας εξετάσεως κρατικών ενισχύσεων από το γεγονός ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν προβλέπει ότι η εν λόγω αξιολόγηση έχει συγκεκριμένες έννομες συνέπειες. Κατά το Πρωτοδικείο, η προσφυγή ενώπιον δικαστηρίων των Ηνωμένων Πολιτειών δεν επιβάλλει, επομένως, νέες υποχρεώσεις στις αναιρεσειούσες και, όπως ορθώς τονίζει η Επιτροπή, δεν τις υποχρεώνει να μεταβάλουν την πρακτική τους.
- 21 Το Πρωτοδικείο επισήμανε, αφετέρου, με τις σκέψεις 99 και 100 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ορισμένες αποφάσεις διαδικαστικής φύσεως οι οποίες μπορούν να προσβληθούν λόγω του ότι θίγουν δικονομικά δικαιώματα των

ενδιαφερομένων Διαπίστωσε, ωστόσο, ότι, εν προκειμένω, οι αναιρεσείουσες δεν διέθεταν δικονομικά δικαιώματα στο πλαίσιο της διαδικασίας διαπιστώσεως παραβάσεως που, κατά την άποψή τους, θα έπρεπε να είχε κινήσει η Επιτροπή και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η προσφυγή ενώπιον του District Court δεν στέρησε από τις αναιρεσείουσες τα σχετικά δικαιώματά τους. Το Πρωτοδικείο προσέθεσε ότι, ελλείψει κοινοτικής αρμοδιότητας στον τομέα της εισπράξεως των οικείων φόρων και δασμών, η σχετική κοινοτική νομοθεσία δεν προβλέπει επίσης στον οικείο τομέα διαδικασία παρέχουσα στις αναιρεσείουσες τις εγγυήσεις που δεν τους παρασχέθηκαν.

- 22 Με τη σκέψη 101 της αναιρεσιβαλλομένης απόφαση, το Πρωτοδικείο έκρινε επίσης ότι οι αναιρεσείουσες δεν απέδειξαν, περαιτέρω, ότι οι επίδικες αποφάσεις επηρέασαν τη νομική τους κατάσταση από πλευράς των υφιστάμενων στα κράτη μέλη διαδικασιών εισπράξεως δασμών και φόρων.
- 23 Με τη σκέψη 105 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασεως, το Πρωτοδικείο έδωσε στο επιχείρημα των αναιρεσειουσών ότι η ενώπιον του District Court δίκη διακρίνεται από τις διαδικασίες που θα μπορούσαν να κινηθούν ενώπιον των δικαστηρίων των κρατών μελών λόγω της απουσίας συστήματος προδικαστικής παραπομπής βάσει του άρθρου 234 ΕΚ την απάντηση ότι, σε διαφορές με διεθνή χαρακτήρα, ο δικαστής πρέπει κανονικά να εφαρμόζει τους αλλοδαπούς κανόνες δικαίου, τούτο δε στο πλαίσιο των εσωτερικών δικονομικών κανόνων. Κατά το Πρωτοδικείο, η εκ μέρους του δικαστή εφαρμογή των εσωτερικών δικονομικών κανόνων αποτελεί μέρος των αναγκαίων συνεπειών της προσφυγής ενώπιον κάθε δικαστηρίου και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως έννομο αποτέλεσμα κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ. Το Πρωτοδικείο προσέθεσε ότι, μολονότι το άρθρο 234 ΕΚ εξασφαλίζει στα δικαστήρια των κρατών μελών ευχέρεια υποβολής προδικαστικών ερωτημάτων και επιβάλλει σε ορισμένα από αυτά υποχρέωση παραπομπής, δεν παρέχει, αντιθέτως, στους διαδίκους κανένα δικαίωμα προσφυγής στο Δικαστήριο.
- 24 Το Πρωτοδικείο κατέληξε, με τη σκέψη 108 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασεως, ότι οι επίδικες αποφάσεις δεν παράγουν υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα στην κοινοτική έννομη τάξη κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ, όπως αυτό ερμηνεύθηκε με τη νομολογία.

- 25 Εξετάζοντας, σε δεύτερο στάδιο, τα αποτελέσματα που, κατά το δίκαιο των Ηνωμένων Πολιτειών, επιφέρει η άσκηση των επίδικων αγωγών, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, με τη σκέψη 110 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι συνέπειες της προσφυγής στο District Court τις οποίες επικαλούνται οι αναιρεσείουσες δεν διαφέρουν, εν πολλοίς, από εκείνες που σχετίζονται αναγκαστικά με την προσφυγή ενώπιον κάθε δικαστηρίου, σε ορισμένες δε περιπτώσεις αφορούν μόνον τα πραγματικά περιστατικά.
- 26 Επιπλέον, με τις σκέψεις 111 και 112 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο επισήμανε ότι, μολονότι τα ομοσπονδιακά δικαστήρια των Ηνωμένων Πολιτειών μπορούν, βάσει του δικονομικού δικαίου τους, να εκδίδουν αποφάσεις οι οποίες έχουν δεσμευτικά αποτελέσματα για τους διαδίκους, υποχρεώνοντάς τους, μεταξύ άλλων, να αποκαλύπτουν πραγματικά στοιχεία και έγγραφα, τα αποτελέσματα αυτά απορρέουν από την αυτόνομη άσκηση των εξουσιών που διαθέτουν τα δικαστήρια βάσει του δικαίου των Ηνωμένων Πολιτειών και, συνεπώς, δεν μπορούν να αποδοθούν στην Επιτροπή.
- 27 Όσον αφορά τα αποτελέσματα της ασκήσεως προσφυγής ενώπιον του District Court από ουσιαστικής απόψεως, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, με τη σκέψη 114 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η απόφαση περί ασκήσεως προσφυγής ενώπιον του District Court απλώς κινεί μια διαδικασία σκοπούσα στη διαπίστωση της ευθύνης των αναιρεσείουσών, η ύπαρξη της οποίας, από ουσιαστικής απόψεως, δεν καθορίζεται από την άσκηση της αγωγής. Ως εκ τούτου, αν οι επίδικες αποφάσεις κατέστησαν σαφές στις αναιρεσείουσες ότι διατρέχουν πραγματικό κίνδυνο να τους επιβληθούν κυρώσεις από το αμερικανικό δικαστήριο, τούτο συνιστά απλή πραγματική συνέπεια και όχι έννομη συνέπεια την οποία πρόκειται να επιφέρουν οι επίδικες αποφάσεις· το Πρωτοδικείο παραπέμπει, κατ' αναλογία, στη σκέψη 19 της προαναφερθείσας αποφάσεως IBM κατά Επιτροπής.
- 28 Με τις σκέψεις 115 έως 117 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι ορισμένα από τα πραγματικά περιστατικά που επικαλέστηκαν οι αναιρεσείουσες, ήτοι ότι στο πλαίσιο των επίμαχων προσφυγών τους προσάπτεται εγκληματική συμπεριφορά, ότι η ασυλία των διαδίκων τις προστατεύει από αγωγή λόγω δυσφημίσεως βάσει των συκοφαντικών ισχυρισμών που προβάλλονται στο

πλαίσιο της διαδικασίας και ότι οι καταγγελίες της Επιτροπής δημοσιεύθηκαν στο διαδίκτυο από το District Court, καθώς και ότι οι ενδεχόμενες επιπτώσεις της ασκήσεως των εν λόγω αγωγών στη φήμη των εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιριών είτε είναι πραγματικής φύσεως, είτε απορρέουν αποκλειστικώς από διατάξεις του δικαίου των Ηνωμένων Πολιτειών και, συνεπώς, δεν συνιστούν αποτελέσματα των επίδικων αποφάσεων τα οποία μπορούν να αποδοθούν στην Επιτροπή.

29 Το Πρωτοδικείο κατέληξε, με τη σκέψη 118 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι τα αποτελέσματα της ασκήσεως των επίδικων αγωγών σύμφωνα με το δίκαιο των Ηνωμένων Πολιτειών, τα οποία επικαλούνται οι αναιρεσείουσες, δεν μπορούν να θεωρηθούν υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ, όπως αυτό ερμηνεύθηκε από τη νομολογία.

30 Τέλος, όσον αφορά την ανάγκη αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και το επιχείρημα των αναιρεσείουσών ότι το απαράδεκτο της προσφυγής τους θα τους στερούσε κάθε δικαίωμα προσβολής των επίδικων αποφάσεων, διότι, δεδομένου ότι το επιληφθέν δικαστήριο βρίσκεται σε τρίτο κράτος, ούτε τα κοινοτικά δικαστήρια ούτε τα δικαστήρια των κρατών μελών θα μπορούσαν να αποφανθούν επί της νομιμότητας της συμπεριφοράς της Επιτροπής, το Πρωτοδικείο έκρινε τα εξής:

«121 Συναφώς, επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι το Δικαστήριο έκρινε ότι η πρόσβαση στον δικαστή είναι ένα από τα συστατικά στοιχεία μιας κοινότητας δικαίου και ότι διασφαλίζεται στο πλαίσιο της έννομης τάξεως που βασίζεται στη Συνθήκη ΕΚ από το γεγονός ότι η Συνθήκη θεσπίζει πλήρες σύστημα προσφυγών και διαδικασιών που αποσκοπεί να απονείμει στο Δικαστήριο τον έλεγχο της νομιμότητας των πράξεων των οργάνων (απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Απριλίου 1986, 294/83, *Les Verts* κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1986, σ. 1339, σκέψη 23). Το Δικαστήριο βασίζει στις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και στα άρθρα 6 και 13 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής ενώπιον αρμόδιου δικαστηρίου (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Μαΐου 1986, 222/84, *Johnston*, Συλλογή 1986, σ. 1651, σκέψη 18).

- 122 Το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής για κάθε πρόσωπο του οποίου τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζει το δίκαιο της Ένωσης έχουν παραβιαστεί επιβεβαιώθηκε, επιπλέον, με το άρθρο 47 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης της Νίκαιας, της 7ης Δεκεμβρίου 2000 (ΕΕ 2000, C 364, σ. 1) που, παρά το γεγονός ότι δεν έχει δεσμευτική νομική ισχύ, αποδεικνύει τη σημασία των δικαιωμάτων που θεσπίζει στην κοινοτική έννομη τάξη.
- 123 Συναφώς, επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι οι πολίτες δεν στερούνται της προσβάσεως στον δικαστή λόγω του γεγονότος ότι μια συμπεριφορά που στερείται χαρακτήρα αποφάσεως δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο της προσφυγής ακυρώσεως, δεδομένου ότι η αγωγή εξ εξωσυμβατικής ευθύνης που προβλέπεται στα άρθρα 235 ΕΚ και 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ παραμένει δυνατή, αν μια τέτοια συμπεριφορά μπορεί να στοιχειοθετήσει ευθύνη της Κοινότητας.
- 124 Μολοντί είναι επιθυμητό, επιπλέον, οι ιδιώτες να διαθέτουν, παράλληλα με την αγωγή αποζημιώσεως, προσφυγή που τους επιτρέπει να προλαμβάνουν — ή να θέτουν τέρμα σε— συμπεριφορές των οργάνων που δεν έχουν τον χαρακτήρα αποφάσεως, δυνάμενες να θίξουν τα συμφέροντά τους, επιβάλλεται ωστόσο η διαπίστωση ότι μια τέτοια προσφυγή, που συνεπάγεται αναγκαστικά ότι ο κοινοτικός δικαστής απευθύνει επιταγές στα όργανα, δεν προβλέπεται από τη Συνθήκη. Ο κοινοτικός δικαστής δεν μπορεί να υποκαταστήσει την κοινοτική συντακτική εξουσία και να προβεί σε τροποποίηση του συστήματος των μέσων παροχής δικαστικής προστασίας και των διαδικασιών που προβλέπει η Συνθήκη (απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Ιουνίου 2000, T-172/98, T-175/98 έως T-177/98, Salamander κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, Συλλογή 2000, σ. II-2487, σκέψη 75).»

Τα αιτήματα των διαδίκων

31 Οι αναιρεσείουσες ζητούν από το Δικαστήριο:

— να ακυρώσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση·

- να κηρύξει παραδεκτές τις προσφυγές τους ακυρώσεως και προδήλως παράνομες τις επίδικες αποφάσεις και να εκδώσει ανέκκλητη απόφαση της διαφοράς·

- επικουρικώς, να κηρύξει παραδεκτές τις προσφυγές τους ακυρώσεως και να παραπέμψει την υπόθεση στο Πρωτοδικείο ώστε αυτό να αποφανθεί επί της ουσίας·

- όλως επικουρικώς, να παραπέμψει την υπόθεση στο Πρωτοδικείο προκειμένου αυτό να εξετάσει το ζήτημα του παραδεκτού από κοινού με την ουσία και να αποφανθεί σχετικώς·

- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα κατ' εφαρμογήν του άρθρου 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

32 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

- να κηρύξει την αίτηση αναιρέσεως μερικώς απαράδεκτη, στο μέτρο που ζητείται από το Δικαστήριο να εξετάσει νέους ισχυρισμούς οι οποίοι δεν είχαν προβληθεί πρωτοδίκως ή να επανεξετάσει τους ισχυρισμούς που προβλήθηκαν πρωτοδίκως·

- να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως κατά τα λοιπά·

- να καταδικάσει τις αναιρεσείουσες στα δικαστικά έξοδα.

33 Οι Κυβερνήσεις της Γερμανίας, της Ισπανίας, της Ιταλίας, των Κάτω Χωρών και της Πορτογαλίας, καθώς και το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ζητούν από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και να καταδικάσει τις αναιρεσείουσες στα δικαστικά έξοδα.

34 Η Φινλανδική Κυβέρνηση ζητεί από το Δικαστήριο:

— να κηρύξει την αίτηση αναιρέσεως απαράδεκτη στο μέτρο που με αυτή ζητείται από το Δικαστήριο να εξετάσει νέους ισχυρισμούς οι οποίοι δεν είχαν προβληθεί κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία και να εξετάσει εκ νέου ισχυρισμούς οι οποίοι προβλήθηκαν ενώπιον του Πρωτοδικείου χωρίς να έχει αποδειχθεί ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο·

— να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως κατά τα λοιπά·

— να καταδικάσει τις αναιρεσείουσες στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

35 Προς στήριξη της αιτήσεώς τους αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες προβάλλουν πέντε λόγους αναιρέσεως, οι οποίοι αντλούνται, αντιστοίχως:

— από εσφαλμένη ερμηνεία του άρθρου 230 ΕΚ όσον αφορά τα αποτελέσματα των επίδικων αποφάσεων στην κοινοτική έννομη τάξη·

- από εσφαλμένη ερμηνεία του άρθρου 230 ΕΚ όσον αφορά τα αποτελέσματα που κατά το δίκαιο των Ηνωμένων Πολιτειών συνεπάγεται η άσκηση των επίδικων αγωγών

- από παράβαση του θεμελιώδους δικαιώματος για αποτελεσματική δικαστική προστασία

- από εσφαλμένη εφαρμογή και ερμηνεία της νομολογίας του Δικαστηρίου όσον αφορά τη δυνατότητα προσβολής προδήλως παράνομων μέτρων

- από παράβαση του άρθρου 292 ΕΚ.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως, που αντλείται από εσφαλμένη ερμηνεία του άρθρου 230 ΕΚ όσον αφορά τα αποτελέσματα των επίδικων αποφάσεων στην κοινοτική έννομη τάξη

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 36 Στο πλαίσιο αυτού του λόγου αναιρέσεως, ο οποίος έχει πέντε σκέλη, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν, πρώτον, ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, στο μέτρο που έκρινε, με τη σκέψη 79 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι η απόφαση κοινοτικού οργάνου περί ασκήσεως προσφυγής δεν μπορεί να θεωρηθεί καταρχήν ως απόφαση δυνάμενη να προσβληθεί.

- 37 Από τη νομολογία προκύπτει ότι τα μοναδικά εκδιδόμενα από τα όργανα μέτρα που δεν υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο είναι εκείνα που εντάσσονται στο πλαίσιο τρέχουσας κοινοτικής διαδικασίας η οποία καταλήγει σε μεταγενέστερη απόφαση δυνάμενη να αποτελέσει αντικείμενο δικαστικού ελέγχου στο πλαίσιο του οποίου όλες οι αιτιάσεις που αφορούν προγενέστερη έλλειψη νομιμότητας ή αναρμοδιότητας του οικείου οργάνου και τα αποτελέσματά τους μπορούν να εξετασθούν δεόντως από αρμόδιο όργανο στο οποίο απόκειται να εφαρμόζει το κοινοτικό δίκαιο. Οι αναιρεσιούσες επικαλούνται, συναφώς, τις προαναφερθείσες αποφάσεις IBM κατά Επιτροπής (σκέψη 20) και Επιτροπή κατά Γερμανίας (σκέψη 44).
- 38 Δεύτερον, οι αναιρεσιούσες υποστηρίζουν ότι το Πρωτοδικείο, εξετάζοντας αν οι επίδικες αποφάσεις παράγουν έννομα αποτελέσματα, δεν ερμήνευσε ορθώς τη νομολογία και δεν την εφάρμοσε στις εξ ολοκλήρου νέες περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως. Συγκεκριμένα, η νομολογία, ως έχει σήμερα, αφορά προσφυγές κατά μέτρων τα οποία έχει θεσπίσει η Επιτροπή στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που της απονέμει η Συνθήκη, οι δε προσφυγές αυτές κατέληγαν κατ' ανάγκη σε απόφαση εντασσόμενη στην κοινοτική έννομη τάξη, η οποία είτε εκδόθηκε από τον κοινοτικό δικαστή, είτε υπόκειται στον έλεγχό του. Αντιθέτως, πρέπει να επισημανθεί, εν προκειμένω, ότι, αν οι επίδικες αποφάσεις δεν υπόκεινται στον έλεγχο του κοινοτικού δικαστή, καμία άλλη πράξη και καμία άλλη συνέπεια δεν θα αποτελέσει αντικείμενο του ελέγχου αυτού, τα δε κοινοτικά όργανα θα μπορούν να κινούν ένδικες διαδικασίες εκτός της κοινοτικής έννομης τάξεως επί οποιουδήποτε νέου ζητήματος και υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις.
- 39 Τρίτον, κατά τις αναιρεσιούσες, το Πρωτοδικείο ερμήνευσε εσφαλμένα την κοινοτική νομολογία, κρίνοντας ότι δεν συνεπάγεται κανένα έννομο αποτέλεσμα η έλλειψη δυνατότητας εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως εκ μέρους του Δικαστηρίου επί του ζητήματος της αρμοδιότητας της Επιτροπής να κινεί διαδικασίες εντός τρίτου κράτους με σκοπό την είσπραξη των δασμών και του ΦΠΑ που φέρεται ότι δεν καταβλήθηκαν.

- 40 Συναφώς, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι, αν η Επιτροπή είχε ασκήσει προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους, θα είχαν το δικαίωμα να εγείρουν το ουσιώδες ζήτημα της αρμοδιότητας της Επιτροπής, ζήτημα για το οποίο το ανώτατο εθνικό δικαστήριο θα ήταν υποχρεωμένο να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234, τρίτο εδάφιο, ΕΚ, λαμβανομένου υπόψη του κανόνα που έθεσε η απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 1987, 314/85, Foto-Frost (Συλλογή 1987, σ. 4199), και στο μέτρο που δεν έχει προδήλως εφαρμογή η νομολογία Cilfit κ.λπ. (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1982, 283/81, Cilfit κ.λπ., Συλλογή 1982, σ. 3415). Η έλλειψη της δυνατότητας αυτής έχει, κατά τις αναιρεσείουσες, πρόδηλες έννομες συνέπειες για τους διαδικούς.
- 41 Τέταρτον, το Πρωτοδικείο, κρίνοντας ότι η άσκηση προσφυγής εντός τρίτου κράτους και όχι εντός κράτους μέλους δεν επιφέρει έννομα αποτελέσματα, προέβη επίσης σε εσφαλμένη ερμηνεία της νομολογίας κατά την οποία, όταν έχει προβλεφθεί η επιλογή κινήσεως μιας διαδικασίας έναντι άλλης, η απόφαση που αποτυπώνει την επιλογή αυτή παράγει έννομα αποτελέσματα κατά του έννοια του άρθρου 230 ΕΚ.
- 42 Πράγματι, το Πρωτοδικείο κακώς δεν αναγνώρισε, με τη σκέψη 98 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το καθοριστικό στοιχείο στην απόφαση της 30ής Ιουνίου 1992, C-312/90, Ισπανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. I-4117), ήταν το γεγονός ότι η Επιτροπή είχε επιλέξει μια διαδικασία έναντι άλλης, αποκλείοντας με τον τρόπο αυτό την τελευταία διαδικασία. Οι αναιρεσείουσες επικαλούνται επίσης, επί του σημείου αυτού, την απόφαση της 15ης Μαρτίου 1967, 8/66 έως 11/66, CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 489). Η Επιτροπή, κινώντας τις οικείες διαδικασίες στις Ηνωμένες Πολιτείες, επέλεξε μια διαδικασία, με συνέπεια να αποκλείσει τόσο τη δυνατότητα προδικαστικής παραπομπής στο Δικαστήριο, όσο και τις σημαντικές δικονομικές εγγυήσεις που παρέχουν οι σχετικές διαδικασίες κοινοτικού δικαίου οι οποίες έχουν εφαρμογή στον τομέα της εισπράξεως των επίμαχων φόρων και δασμών.
- 43 Πέμπτον, οι αναιρεσείουσες επισημαίνουν ότι το Πρωτοδικείο δεν δέχθηκε ότι, με τις επίδικες αποφάσεις, η Επιτροπή έλαβε οριστική θέση ως προς το ζήτημα της

αρμοδιότητάς της στο κοινοτικό δίκαιο, γεγονός που παράγει έννομα αποτελέσματα, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία.

- 44 Πράγματι, η Επιτροπή θα μπορούσε να ενεργήσει μόνον αν μια πράξη παραγωγού δικαίου είχε εκδοθεί για να της παράσχει τη δυνατότητα να κινησει ένδικες διαδικασίες εντός τρίτου κράτους με σκοπό την είσπραξη των δασμών και του ΦΠΑ που φέρεται ότι δεν καταβλήθηκαν. Οι επίδικες αποφάσεις θα συνεπάγονταν, με τον τρόπο αυτό, τα ίδια έννομα αποτελέσματα με μια τέτοια πράξη παραγωγού δικαίου.
- 45 Επιπλέον, οι εν λόγω αποφάσεις είχαν ως συνέπεια να επιτραπούν οι δαπάνες στις οποίες πρόβη η Επιτροπή προκειμένου να ασκήσει αγωγές ενώπιον των αμερικανικών δικαστηρίων. Οι αποφάσεις αυτές μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής κατ' εφαρμογήν του άρθρου 230 ΕΚ, όπως προκύπτει, μεταξύ άλλων, από τη διάταξη της 24ης Σεπτεμβρίου 1996, C-239/96 R και C-240/96 R, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής (Συλλογή 1996, σ. I-4475).
- 46 Οι επίδικες αποφάσεις, στο μέτρο που υποκαθιστούν πράξεις πρωτογενούς ή παραγωγού κοινοτικού δικαίου οι οποίες τροποποιούν την προβλεπόμενη από τη Συνθήκη κατανομή αρμοδιοτήτων, σκοπούν επίσης στην τροποποίηση της εν λόγω κατανομής, η οποία ισοδυναμεί με τροποποίηση αρμοδιοτήτων ανάλογη εκείνης που αποτέλεσε αντικείμενο της προαναφερθείσας αποφάσεως Γαλλία κατά Επιτροπής.
- 47 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι όλα τα σκέλη αυτού του λόγου αναιρέσεως είναι अपαράδεκτα, καθόσον οι αναιρεσείουσες απλώς επαναλαμβάνουν επιχειρήματα που είχαν προβάλει πρωτοδικώς.

- 48 Η Επιτροπή υποστηρίζει επίσης, όσον αφορά το πέμπτο σκέλος και το επιχείρημα ότι η Επιτροπή μπορεί να ενεργήσει με σκοπό την είσπραξη φόρων εντός τρίτων κρατών μόνο βάσει ειδικής νομοθετικής άδειας, πρώτον, ότι οι αναιρεσείουσες προέβησαν σε ανακριβή περιγραφή του σκεπτικού της αποφάσεως του Πρωτοδικείου. Συγκεκριμένα, όπως υποστηρίζει, το Πρωτοδικείο επισήμανε, με τη σκέψη 104 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι αναιρεσείουσες δεν απέδειξαν ότι η Επιτροπή παρέκαμψε ή καταστρατήγησε, με τις προσβαλλόμενες πράξεις, τις υφιστάμενες στον τομέα της εισπράξεως φόρων και δασμών ή στον τομέα της καταπολεμήσεως της απάτης. Δεύτερον, ουδέποτε τέθηκε ζήτημα ασκήσεως από την Επιτροπή καθαυτή αγωγής για την είσπραξη μη καταβληθέντων φόρων. Τρίτον, το Πρωτοδικείο επισήμανε, με τη σκέψη 102 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το επιχείρημα σύμφωνα με το οποίο η Επιτροπή επιδίωξε την είσπραξη φόρων μέσω της ασκήσεως αγωγής αποζημιώσεως δεν αποδεικνύει προσβολή των δικονομικών δικαιωμάτων των αναιρεσειουσών, πρόκειται δε περί επιχειρήματος το οποίο άπτεται της ουσίας της υποθέσεως.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 49 Καταρχάς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, από τα άρθρα 225 ΕΚ, 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου και 112, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η αίτηση αναίρεσεως πρέπει να παραθέτει επακριβώς τα επικρινόμενα σημεία της αποφάσεως της οποίας ζητείται η αναίρεση, καθώς και τα νομικά επιχειρήματα που στηρίζουν κατά τρόπο συγκεκριμένο το αίτημα αυτό (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2000, C-352/98 P, Bergaderm και Goupil κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-5291, σκέψη 34 της 8ης Ιανουαρίου 2002, C-248/99 P, Γαλλία κατά Monsanto και Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-1, σκέψη 68, και της 6ης Μαρτίου 2003, C-41/00 P, Interporc κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-2125, σκέψη 15).
- 50 Δεν πληροί τις επιταγές περί αιτιολογήσεως που απορρέουν από τις διατάξεις αυτές η αίτηση αναίρεσεως η οποία περιορίζεται στην επανάληψη ή στην κατά γράμμα

παράθεση των λόγων και επιχειρημάτων που έχουν ήδη προβληθεί ενώπιον του Πρωτοδικείου, περιλαμβανομένων και εκείνων που στηρίζονται σε πραγματικούς ισχυρισμούς που έχουν ρητώς απορριφθεί από αυτό (βλ., μεταξύ άλλων, διάταξη της 25ης Μαρτίου 1998, C-174/97 P, FFSA κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-1303, σκέψη 24, και προαναφερθείσα απόφαση Interporc κατά Επιτροπής, σκέψη 16). Πράγματι, μια τέτοια αίτηση αναιρέσεως αποτελεί στην πραγματικότητα αίτηση για απλή επανεξέταση του δικογράφου της προσφυγής που ασκήθηκε ενώπιον του Πρωτοδικείου, η οποία δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου (βλ. διάταξη της 26ης Σεπτεμβρίου 1994, C-26/94 P, X κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4379, σκέψη 13, και προαναφερθείσα απόφαση Bergaderm και Gourpil κατά Επιτροπής, σκέψη 35).

51. Εντούτοις, εφόσον ο αναιρεσείων αμφισβητεί την ερμηνεία ή την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου από το Πρωτοδικείο, τα νομικά ζητήματα που εξετάστηκαν πρωτοδικώς μπορούν να αποτελέσουν εκ νέου αντικείμενο συζητήσεως κατά την εξέταση αιτήσεως αναιρέσεως (βλ. απόφαση της 13ης Ιουλίου 2000, C-210/98 P, Salzgitter κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-5843, σκέψη 43). Πράγματι, αν ο αναιρεσείων δεν μπορούσε να στηρίξει, κατά τον τρόπο αυτό, την αίτησή του αναιρέσεως σε λόγους και επιχειρήματα που είχε ήδη προβάλει ενώπιον του Πρωτοδικείου, η αναιρετική διαδικασία θα στερούνταν μέρος του νοήματός της (βλ., μεταξύ άλλων, προαναφερθείσα διάταξη FNAB κ.λπ. κατά Συμβουλίου, σκέψεις 30 και 31, απόφαση της 16ης Μαΐου 2002, C-321/99 P, ARAP κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-4287, σκέψη 49, και προαναφερθείσα απόφαση Interporc κατά Επιτροπής, σκέψη 17).
52. Εν προκειμένω, πάντως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στην πραγματικότητα, οι αναιρεσείουσες δεν αποβλέπουν, με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, στην απλή επανεξέταση του δικογράφου της προσφυγής που υποβλήθηκε ενώπιον του Πρωτοδικείου. Συγκεκριμένα, σε καθένα από τα σκέλη αυτού του λόγου αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες αναφέρουν σαφώς τα αποσπάσματα της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως που, κατά την άποψή τους, πάσχουν πλάνη περί το δίκαιο.
53. Κατά συνέπεια, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι παραδεκτός.

- 54 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος αυτού του λόγου αναιρέσεως, όπως ορθώς υπενθύμισε το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 77 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι συνιστούν πράξεις δυνάμενες να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως μόνον τα μέτρα που παράγουν υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να θίξουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, μεταβάλλοντας χαρακτηριστικώς τη νομική του κατάσταση (βλ., μεταξύ άλλων, προαναφερθείσα απόφαση IBM κατά Επιτροπής, σκέψη 9, διάταξη της 4ης Οκτωβρίου 1991, C-117/91, Bosman κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-4837, σκέψη 13, και απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 2004, C-123/03 P, Επιτροπή κατά Greencore, Συλλογή 2004, σ. I-11647, σκέψη 44).
- 55 Ως εκ τούτου, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς των αναιρεσειουσών, από τον προβλεπόμενο από το άρθρο 230 ΕΚ δικαστικό έλεγχο δεν εξαιρούνται μόνον οι προπαρασκευαστικές πράξεις, αλλά και κάθε πράξη που δεν παράγει υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα δυνάμενα να θίξουν τα συμφέροντα του ενδιαφερομένου, όπως οι βεβαιωτικές πράξεις και οι αμιγώς εκτελεστικές πράξεις (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 1ης Δεκεμβρίου 2005, C-46/03, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. I-10167, σκέψη 25), οι απλές συστάσεις και γνωμοδοτήσεις (απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 1995, C-476/93 P, NutraI κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. I-4125, σκέψη 30) και, καταρχήν, οι εσωτερικές οδηγίες (βλ. προαναφερθείσα απόφαση Γαλλία κατά Επιτροπής, σκέψη 9).
- 56 Ακολούθως, το Πρωτοδικείο ορθώς συνήγαγε από το γεγονός ότι η επίδικη απόφαση δεν παρήγαγε υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ το συμπέρασμα ότι η απόφαση αυτή δεν ήταν ικανή να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής χωρίς να περιορίσει το περιεχόμενο της λύσεως αυτής στις προπαρασκευαστικές πράξεις.
- 57 Συνεπώς, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

- 58 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος, στο μέτρο που δεν συγχέεται με το τρίτο, τέταρτο και πέμπτο σκέλος, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Πρωτοδικείο ορθώς επισήμανε, κατ' αναλογία προς τη σκέψη 47 της προαναφερθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Γερμανίας, ότι, μολονότι η προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου είναι αναγκαία πράξη προκειμένου να εκδοθεί δεσμευτική δικαστική απόφαση, δεν καθορίζει, καθαυτή, οριστικώς τις υποχρεώσεις των διαδίκων, οπότε, a fortiori, η απόφαση περί ασκήσεως δικαστικής προσφυγής δεν μεταβάλλει, αφ' εαυτής, την επίδικη νομική κατάσταση.
- 59 Το αν οι επίδικες αποφάσεις υπόκεινται στον έλεγχο του κοινοτικού δικαστή δεν ασκεί επιρροή επί του ζητήματος αυτού.
- 60 Συνεπώς, το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.
- 61 Όσον αφορά το τρίτο σκέλος, το Πρωτοδικείο έκρινε επίσης ορθώς, με τη σκέψη 105 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η εκ μέρους του δικαστή εφαρμογή των εσωτερικών δικονομικών κανόνων αποτελεί μία από τις αναγκαίες συνέπειες της ασκήσεως προσφυγής σε οποιοδήποτε δικαστήριο και, συνεπώς, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι αποτελεί έννομο αποτέλεσμα, κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ, της αποφάσεως περί ασκήσεως προσφυγής.
- 62 Πρέπει να επισημανθεί ότι το κατά πόσον οι επίδικες αποφάσεις της Επιτροπής μπορούν να χαρακτηρισθούν ως έννομες πράξεις δυνάμενες να προσβληθούν κατά την έννοια της αναφερόμενης στο άρθρο 54 νομολογίας δεν μπορεί να εξαρτάται από το ότι, αν η Επιτροπή είχε προσφύγει ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους, θα υπήρχε δυνατότητα προδικαστικής παραπομπής βάσει του άρθρου 234 ΕΚ στο πλαίσιο της κινηθείσας διαδικασίας.

- 63 Συνεπώς, το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτό.
- 64 Όσον αφορά το τέταρτο σκέλος, το Πρωτοδικείο ορθώς ερμήνευσε την προαναφερθείσα απόφαση Ισπανία κατά Επιτροπής (σκέψεις 12 έως 20), κρίνοντας ότι από την απόφαση αυτή προκύπτει ότι η απόφαση περί κινήσεως της διαδικασίας εξετάσεως των κρατικών ενισχύσεων δεν παράγει έννομα αποτελέσματα κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ. Πράγματι, συγκεκριμένες έννομες συνέπειες απορρέουν από την αξιολόγηση και τον χαρακτηρισμό των οικείων ενισχύσεων, καθώς και από την επιλογή της συνακόλουθης διαδικασίας. Αντιθέτως, το γεγονός και μόνον ότι, με τις επίδικες αποφάσεις, η Επιτροπή επέλεξε τη διαδικασία που επρόκειτο να κινηθεί κατά των αναιρεσειουσών, αποκλείοντας με τον τρόπο αυτό άλλες διαδικασίες, δεν μπορεί, αφ' εαυτού, να αποτελέσει έννομο αποτέλεσμα κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου.
- 65 Κατά συνέπεια, το τέταρτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως είναι απορριπτέο.
- 66 Όσον αφορά το πέμπτο σκέλος, όπως ορθώς διαπίστωσε το Πρωτοδικείο, μολονότι οι επίδικες αποφάσεις, όπως κάθε πράξη οργάνου, συνεπάγονται ότι ο εκδότης τους λαμβάνει θέση ως προς την αρμοδιότητά του να τις εκδώσει, η θέση αυτή δεν μπορεί ωστόσο να χαρακτηριστεί, αφ' εαυτής, ως υποχρεωτικό έννομο αποτέλεσμα κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ, όπως έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία.
- 67 Όσον αφορά τη χρήση δημοσιονομικών πόρων την οποία καθιστούν δυνατή οι επίδικες αποφάσεις για την άσκηση των επίμαχων αγωγών, αρκεί η διαπίστωση ότι το στοιχείο αυτό δεν ασκεί επιρροή στο κατά πόσον οι εν λόγω αποφάσεις παράγουν υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να θίξουν τα συμφέροντα των αναιρεσειουσών, μεταβάλλοντας χαρακτηριστικώς τη νομική τους κατάσταση.

- 68 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι πρέπει να απορριφθεί το πέμπτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως και, ως εκ τούτου, ο λόγος αυτός στο σύνολό του.

Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, που αντλείται από εσφαλμένη ερμηνεία του άρθρου 230 ΕΚ όσον αφορά τα αποτελέσματα που, κατά το δίκαιο των ΗΠΑ, παράγει η άσκηση των επίδικων αγωγών

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 69 Κατά τις αναιρεσεύουσες, το Πρωτοδικείο κακώς έκρινε, με τη σκέψη 105 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το District Court μπορούσε να υποκαταστήσει την έλλειψη καθεστώτος προδικαστικής παραπομπής στις Ηνωμένες Πολιτείες με την εκ μέρους του εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου. Συναφώς, υποστηρίζουν ότι, λόγω της θεωρίας του «Act of State», το District Court δεν μπορεί να αποφανθεί επί των θεμελιωδών ζητημάτων του κοινοτικού δικαίου που ανακύπτουν ενώπιόν του. Συναφώς, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, οι αναιρεσεύουσες υποστηρίζουν ότι είχαν ήδη επικαλεστεί τη θεωρία αυτή, τουλάχιστον το περιεχόμενό της, ενώπιον του Πρωτοδικείου.
- 70 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι αυτός ο λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος, διότι αποτελεί νέο ισχυρισμό. Πράγματι, οι αναιρεσεύουσες, δεν επικαλέστηκαν τη θεωρία του «Act of State», μολοντί θα μπορούσαν, ούτε ενώπιον του Πρωτοδικείου ούτε ενώπιον του District Court.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 71 Καταρχάς, πρέπει να διαπιστωθεί ότι, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 66 των προτάσεών της, από τη σκέψη 72 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασεως προκύπτει ότι οι αναιρεσεύουσες επικαλέστηκαν τη θεωρία του «Act of State» ενώπιον του Πρωτοδικείου, οπότε ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως είναι παραδεκτός.
- 72 Αυτός ο λόγος αναιρέσεως πάντως, στο μέτρο που διαφέρει από το τρίτο και το τέταρτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.
- 73 Συγκεκριμένα, το ζήτημα της εφαρμογής της θεωρίας του «Act of State» από το αρμόδιο δικαστήριο των Ηνωμένων Πολιτειών δεν ασκεί επιρροή στην ερμηνεία της έννοιας της πράξεως που μπορεί να προσβληθεί, κατά το άρθρο 230 ΕΚ.

Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως, που αντλείται από παράβαση του θεμελιώδους δικαιώματος για αποτελεσματική δικαστική προστασία

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 74 Οι αναιρεσεύουσες υποστηρίζουν ότι το Πρωτοδικείο δεν τους εξασφάλισε αποτελεσματική δικαστική προστασία και υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, στο

μέτρο που έκρινε, με τη σκέψη 123 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι το κρίσιμο κριτήριο επί του ζητήματος αυτού είναι μάλλον η δυνατότητα ασκήσεως προσφυγής παρά η ύπαρξη αποτελεσματικών προσφυγών, στην οποία προσβλέπει η νομολογία. Συναφώς, επικαλούνται την απόφαση της 25ης Ιουλίου 2002, C-50/00 P, *Unión de Pequeños Agricultores κατά Συμβουλίου* (Συλλογή 2002, σ. I-6677, σκέψη 39).

- 75 Επιπλέον, από το γεγονός ότι, με την προαναφερθείσα απόφαση *Unión de Pequeños Agricultores κατά Συμβουλίου* (σκέψη 40), και την απόφαση της 2ας Απριλίου 1998, C-321/95 P, *Greenpeace Council κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1998, σ. I-1651), το Δικαστήριο επισήμανε την ύπαρξη πλήρους συστήματος ενδίκων βοηθημάτων και διαδικασιών το οποίο σσκοπεί στην εξασφάλιση του ελέγχου της νομιμότητας των πράξεων των οργάνων, χωρίς όμως να περιλαμβάνει το άρθρο 288 ΕΚ, προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο κακώς έκρινε, με τη σκέψη 123 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι το να μη γίνει δεκτό το παραδεκτό της προσφυγής ακυρώσεως λόγω της δυνατότητας ασκήσεως αγωγής για τη διαπίστωση εξωσυμβατικής ευθύνης βάσει του εν λόγω άρθρου δεν απάδει προς την ανάγκη αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. Επιπλέον, η απλή έλλειψη αρμοδιότητας των κοινοτικών οργάνων δεν συνεπάγεται εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας, οπότε μια αγωγή αποζημιώσεως δεν αρκεί για να παράσχει στις αναιρεσιβούσες αποτελεσματική δικαστική προστασία.
- 76 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας εξασφαλίζει προστασία από τις πράξεις των κοινοτικών οργάνων που είναι ικανές να θίξουν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που αναγνωρίζει το κοινοτικό δίκαιο, ήτοι από τις πράξεις που έχουν έννομα αποτελέσματα στους ενδιαφερομένους. Οι επίδικες αποφάσεις όμως δεν συνιστούν τέτοιου είδους πράξεις.
- 77 Όσον αφορά την προαναφερθείσα απόφαση *Unión de Pequeños Agricultores κατά Συμβουλίου*, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι το Δικαστήριο έκρινε, με τη σκέψη 44 της απόφασης αυτής, ότι, παρά το γεγονός ότι η προϋπόθεση σύμφωνα με την οποία, για να μπορεί ο ενδιαφερόμενος να ασκήσει προσφυγή κατά κανονισμού πρέπει η εν λόγω πράξη να τον αφορά ατομικά πρέπει να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα της αρχής της παροχής αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, λαμβανομένων υπόψη των διαφόρων περιστάσεων που δύνανται να εξατομικεύσουν τον προσφεύγοντα, η ερμηνεία αυτή δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια τη μη συνεκτίμηση της εν λόγω προϋποθέσεως.

78 Όσον αφορά το άρθρο 288 ΕΚ, η Επιτροπή φρονεί ότι το πραγματικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι αναιρεσείουσες δεν έγκειται στο κατά πόσον το άρθρο αυτό τους παρέχει αποτελεσματική δικαστική προστασία, αλλά στη δυσκολία να αποδειχθεί ότι η Επιτροπή προέβη σε παράνομη πράξη επιδιώκοντας την έκδοση από το District Court αποφάσεως αναγνωρίζουσας ότι οι αναιρεσείουσες διέπραξαν τις διάφορες παράνομες και αθέμιτες πράξεις για τις οποίες γίνεται λόγος στις αγωγές και ότι η προκληθείσα ζημία αποτελεί άμεση επίπτωση της ασκήσεως τέτοιας αγωγής.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

79 Καταρχάς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Πρωτοδικείο ορθώς στηρίχθηκε, με τη σκέψη 123 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στη διαπίστωση ότι τα μέτρα που δεν παράγουν υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να θίξουν τα συμφέροντα των ενδιαφερομένων δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως.

80 Βεβαίως, όπως υπενθύμισε το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 121 της αποφάσεως αυτής, η Συνθήκη καθιερώνει, αφενός, με τα άρθρα 230 ΕΚ και 241 ΕΚ και, αφετέρου, με το άρθρο 234 ΕΚ, ένα πλήρες σύστημα ενδίκων βοηθημάτων και διαδικασιών το οποίο σκοπεί στην εξασφάλιση του ελέγχου της νομιμότητας των πράξεων των οργάνων, αναθέτοντας τον έλεγχο αυτό στον κοινοτικό δικαστή (βλ. προαναφερθείσες αποφάσεις *Les Verts* κατά Κοινοβουλίου, σκέψη 23, και *Foto-Frost*, σκέψη 16, καθώς και απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 2005, C-461/03, *Gaston Schul Douane-expediteur*, Συλλογή 2005, σ. I-10513, σκέψη 22).

81 Ωστόσο, μολοντί η προϋπόθεση περί υποχρεωτικών εννόμων αποτελεσμάτων ικανών να θίξουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος μεταβάλλοντας χαρακτηρι-

στικώς τη νομική του κατάσταση πρέπει να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα της αρχής της παροχής αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, η ερμηνεία αυτή δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια να μη λαμβάνεται υπόψη η εν λόγω προϋπόθεση χωρίς υπέρβαση των αρμοδιοτήτων που η Συνθήκη απονέμει στον κοινοτικό δικαστή (βλ., κατ' αναλογία, όσον αφορά την προϋπόθεση σύμφωνα με την οποία η βαλλόμενη πράξη πρέπει να αφορά ατομικά το προσφεύγον φυσικό ή νομικό πρόσωπο, προαναφερθείσα απόφαση *Unión de Pequeños Agricultores* κατά Συμβουλίου, σκέψη 44).

- 82 Επίσης, το Πρωτοδικείο ορθώς διαπίστωσε, με τη σκέψη 123 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, μολονότι οι ενδιαφερόμενοι δεν μπορούν να ασκήσουν προσφυγή ακυρώσεως κατά των εν λόγω μέτρων, απολαύουν ωστόσο δικαστικής προστασίας, καθόσον υπάρχει δυνατότητα ασκήσεως της αγωγής διαπιστώσεως εξωσυμβατικής ευθύνης την οποία προβλέπουν τα άρθρα 235 ΕΚ και 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, αν η επίδικη συμπεριφορά είναι ικανή να θεμελιώσει ευθύνη της Κοινότητας.
- 83 Η αγωγή αυτή δεν εμπίπτει στο σύστημα ελέγχου της νομιμότητας των κοινοτικών πράξεων που έχουν υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να θίξουν τα συμφέροντα του ενδιαφερομένου, αλλά μπορεί να ασκηθεί όταν ένας διάδικος υπέστη ζημία λόγω παράνομης συμπεριφοράς ενός οργάνου.
- 84 Επιπλέον, το ότι οι αναιρεσείουσες δεν είναι ενδεχομένως σε θέση να αποδείξουν την ύπαρξη παράνομης συμπεριφοράς εκ μέρους των κοινοτικών οργάνων, φερόμενης ζημίας ή αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της συμπεριφοράς αυτής και της εν λόγω ζημίας δεν σημαίνει ότι στερούνται αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας.
- 85 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι ο τρίτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί του τετάρτου λόγου αναιρέσεως, που αντλείται από εσφαλμένη εφαρμογή και ερμηνεία της νομολογίας του Δικαστηρίου όσον αφορά τη δυνατότητα προσβολής προδήλως παράνομων μέτρων

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 86 Οι αναιρεσείουσες επισημαίνουν ότι καμία διάταξη της Συνθήκης και καμία πράξη παραγώγου δικαίου δεν εξουσιοδοτεί την Κοινότητα να κινεί ένδικες διαδικασίες εκτός της κοινοτικής έννομης τάξεως και την Επιτροπή να θεσπίζει εκτελεστικά μέτρα στον τομέα της εισπράξεως δασμών και ΦΠΑ. Συναφώς, οι αναιρεσείουσες αναφέρουν ότι το άρθρο 211 ΕΚ δεν αποτελεί γενική διάταξη εξουσιοδότησεως η οποία καθιστά αλυσιτελές το άρθρο 7 ΕΚ. Συνεπώς, στο μέτρο που οι επίδικες αποφάσεις είναι προδήλως παράνομες, το Πρωτοδικείο θα έπρεπε να είχε κηρύξει παραδεκτές τις προσφυγές ακυρώσεως, σύμφωνα με την προαναφερθείσα απόφαση IBM κατά Επιτροπής.
- 87 Όσον αφορά την προαναφερθείσα διάταξη FNAB κ.λπ. κατά Συμβουλίου, στην οποία παρέπεμψε το Πρωτοδικείο με τις σκέψεις 87 και 88 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, οι αναιρεσείουσες αναφέρουν ότι το Δικαστήριο, κάνοντας λόγο, με τη σκέψη 40 της διατάξεως αυτής, για τα «[κριτήρια] παραδεκτού που ορίζει ρητώς η Συνθήκη», αναφέρθηκε στις προβλεπόμενες από το άρθρο 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ προϋποθέσεις περί άμεσου και ατομικού συμφέροντος, ανεξαρτήτως του αν, υπό εξαιρετικές περιστάσεις, μέτρα ακόμη και προδήλως παράνομα μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως.
- 88 Εν πάση περιπτώσει, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι το Πρωτοδικείο προέβη σε εσφαλμένη εφαρμογή της νομολογίας που απορρέει, μεταξύ άλλων, από την προαναφερθείσα απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 1990, Γαλλία κατά Επιτροπής, και από την απόφαση της 16ης Ιουνίου 1993, C-325/91, Γαλλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1993, σ. I-3283), και υπέπεσε σε παράβαση ουσιώδους τύπου, καθόσον δεν εξέτασε το ζήτημα του παραδεκτού από κοινού με την ουσία της υποθέσεως.

- 89 Η Επιτροπή φρονεί, πρώτον, ότι αυτός ο λόγος αναίρεσεως είναι απαράδεκτος, διότι τα εκτιθέμενα επιχειρήματα αποτελούν απλή επανάληψη εκείνων που προβλήθηκαν πρωτοδίκως.
- 90 Δεύτερον, επισημαίνει ότι, ενώπιον του Πρωτοδικείου, οι διάδικοι που έχουν δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής βάσει του άρθρου 230, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ και των οποίων οι θεσμικές προνομίες θίγονται άμεσα από τη μονομερή θέση που έλαβε η Επιτροπή επί του ζητήματος της αρμοδιότητάς της, υπεραμύνθηκαν σαφώς του δικαιώματός της να εκδώσει τις επίδικες αποφάσεις. Επιπλέον, η Επιτροπή καθαυτή υπενθύμισε τις προνομίες στον τομέα της εκπροσωπήσεως της Κοινότητας που της απονέμει το άρθρο 282 ΕΚ, το οποίο συνιστά εφαρμογή της γενικής αρχής ότι η Επιτροπή είναι αποκλειστικώς αρμόδια να εκπροσωπεί την Κοινότητα ενώπιον των δικαστηρίων. Με την απάντησή της στην υποβληθείσα ενώπιον του District Court αίτηση περί απορρίψεως της αρμοδιότητάς της, η Επιτροπή στηρίχθηκε στο άρθρο 211 ΕΚ, όπως και σε άλλα άρθρα της Συνθήκης. Συνεπώς, δεδομένου ότι η Επιτροπή διαθέτει, τουλάχιστον a priori, την οικεία αρμοδιότητα, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι υπάρχει πρόδηλη αναρμοδιότητα ούτε ότι οι επίδικες αποφάσεις στερούνται προδήλως νομιμότητας.
- 91 Τρίτον, όσον αφορά την προαναφερθείσα διάταξη FNAB κ.λπ. κατά Συμβουλίου και το επιχειρήμα των ανααιρεσιουσών ότι το Πρωτοδικείο θα έπρεπε να είχε εξετάσει το ζήτημα του παραδεκτού από κοινού με την ουσία της υποθέσεως, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, για να μπορέσει ο ενδιαφερόμενος να προσβάλει μια απόφαση, πρέπει καταρχάς να αποδείξει ότι η απόφαση αυτή παρήγαγε ορισμένα οριστικά έννομα αποτελέσματα, η περίπτωση αυτή όμως δεν συντρέχει εν προκειμένω.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 92 Καταρχάς, η ένσταση απαραδέκτου που προέβαλε η Επιτροπή πρέπει να απορριφθεί για τους ίδιους λόγους με τους εκτεθέντες στις σκέψεις 49 έως 52 της παρούσας αποφάσεως.

- 93 Ακολούθως, χωρίς να είναι αναγκαία η απόφαση επί του ζητήματος αν από την προαναφερθείσα απόφαση IBM κατά Επιτροπής προκύπτει ότι, υπό εξαιρετικές περιστάσεις, οι προσφυγές ακυρώσεως κατά μέτρων προδήλως στερούμενων νομιμότητας πρέπει να κηρύσσονται παραδεκτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, εν πάση περιπτώσει, η περίπτωση αυτή προδήλως δεν συντρέχει εν προκειμένω.
- 94 Συγκεκριμένα, αρκεί, συναφώς, η επισήμανση ότι το άρθρο 211 ΕΚ προβλέπει ότι η Επιτροπή μεριμνά για την εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης καθώς των διατάξεων που θεσπίζονται βάσει αυτής, ότι, σύμφωνα με το άρθρο 281 ΕΚ, η Κοινότητα έχει νομική προσωπικότητα και ότι το άρθρο 282 ΕΚ, το οποίο, μολονότι έχει περιορισμένο στα κράτη μέλη περιεχόμενο σύμφωνα με τη διατύπωσή του, αποτυπώνει μια γενική αρχή, διευκρινίζει ότι η Κοινότητα έχει νομική ικανότητα, εκπροσωπείται δε, προς τούτο, από την Επιτροπή.
- 95 Όσον αφορά την αιτίαση ότι το Πρωτοδικείο έπρεπε να είχε εξετάσει την ένσταση απαραδέκτου από κοινού με την ουσία, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, αντιθέτως προς την περίπτωση των αποφάσεων που επικαλούνται οι αναιρεσείουσες, η εκτίμηση της βασιμότητας της ενστάσεως απαραδέκτου που προβλήθηκε ενώπιον του Πρωτοδικείου ήταν ανεξάρτητη, εν προκειμένω, από την εκτίμηση των επί της ουσίας ισχυρισμών που προέβαλαν οι αναιρεσείουσες.
- 96 Συνεπώς, ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

Επί του πέμπτου λόγου αναιρέσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 292 ΕΚ

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 97 Οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι το Πρωτοδικείο, κρίνοντας ότι το District Court μπορούσε να αποφανθεί επί οποιασδήποτε διαφοράς σχετικής με την

αρμοδιότητα της Επιτροπής όσον αφορά την κίνηση των οικείων διαδικασιών στις Ηνωμένες Πολιτείες, έλαβε θέση αντίθετη προς το άρθρο 292 ΕΚ και προς το σύστημα των Συνθηκών.

- 98 Συγκεκριμένα, η αυτονομία της κοινοτικής έννομης τάξεως διακυβεύεται από κάθε μη κοινοτικό σύστημα το οποίο θα είχε ως συνέπεια να δεσμεύσει την Κοινότητα και τα όργανά της, κατά την άσκηση των εσωτερικών αρμοδιοτήτων τους, με μια ιδιαίτερη ερμηνεία των κανόνων του κοινοτικού δικαίου (βλ., μεταξύ άλλων, γνωμοδότηση 1/91 της 14ης Δεκεμβρίου 1991, Συλλογή 1991, σ. I-6079, σκέψεις 41 έως 46, και 1/00 της 18ης Απριλίου 2002, Συλλογή 2002, σ. I-3493, σκέψη 45), η δε περίπτωση αυτή θα συνέτρεχε αν το District Court εκτιμούσε το ζήτημα της αρμοδιότητας της Επιτροπής να κινεί διαδικασίες εντός τρίτου κράτους με σκοπό την είσπραξη των δασμών και του ΦΠΑ που φέρεται ότι δεν καταβλήθηκαν.
- 99 Η Επιτροπή υπενθυμίζει, καταρχάς, ότι το άρθρο 292 ΕΚ δεν αφορά την Επιτροπή, αλλά τα κράτη μέλη.
- 100 Ακολούθως, υποστηρίζει ότι η Κοινότητα δεν επιδιώκει να υποκαταστήσει το District Court στη θέση του Δικαστηρίου ως όργανο διαιτησίας επί ζητημάτων κοινοτικού δικαίου. Όλα τα σχετικά με την εξουσιοδότηση και την αρμοδιότητα της Επιτροπής ζητήματα που μπορούν υποβληθούν από τις αναιρεσιούσες στην κρίση του District Court εκτιμώνται από την Επιτροπή κατά τον ίδιο τρόπο με όλα τα άλλα ζητήματα που εγείρει μια αγωγή την οποία ασκεί σε βάρος τους η Κοινότητα. Εφόσον είναι αναγκαίο να ληφθεί υπόψη το κοινοτικό δίκαιο για την εφαρμογή των κανόνων της εσωτερικής έννομης τάξεως, το District Court συγκεντρώνει όλα τα απαραίτητα προς τούτο στοιχεία.

- 101 Όσον αφορά την επιλογή δικαστηρίου, πρόκειται περί ζητήματος στρατηγικής για την Επιτροπή, η οποία μεριμνά ώστε να ασκήσει αγωγή ή να παρέμβει στη διαδικασία εντός του κράτους στο οποίο ασκήθηκαν οι επικρινόμενες δραστηριότητες και στο οποίο θα εκτελεστεί η απόφαση. Το District Court είναι το Δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου, αφενός, είναι εγκατεστημένες μία ή πλείονες από τις αναιρεσείουσες επιχειρήσεις και, αφετέρου, ασκήθηκαν οι παράνομες δραστηριότητες, οπότε αποτελεί το καταλληλότερο δικαστήριο για την αποτελεσματική εκτέλεση της προς έκδοση αποφάσεως.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 102 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς των αναιρεσείουσών, η απόφαση δικαστηρίου των Ηνωμένων Πολιτειών επί του ζητήματος της δυνατότητας της Επιτροπής να ασκήσει αγωγή ενώπιον του δικαστηρίου αυτού δεν δεσμεύει την Κοινότητα και τα όργανά της, κατά την άσκηση των εσωτερικών αρμοδιοτήτων τους, με μια ιδιαίτερη ερμηνεία των κανόνων του κοινοτικού δικαίου. Συγκεκριμένα, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 90 των προτάσεών της, η απόφαση αυτή είναι δεσμευτική μόνο στο πλαίσιο συγκεκριμένης διαδικασίας.
- 103 Κατά συνέπεια, ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.
- 104 Δεδομένου ότι κανένας από τους λόγους αναιρέσεως που προέβησαν οι αναιρεσείουσες προς στήριξη της αιτήσεώς τους αναιρέσεως δεν είναι βάσιμος, ο λόγος αυτός πρέπει, κατά συνέπεια, να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 105 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο έχει εφαρμογή στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 118 του ίδιου κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή η Επιτροπή ζήτησε να καταδικαστούν οι αναιρεσείουσες στα δικαστικά έξοδα, οι δε τελευταίες ηττήθηκαν, οι αναιρεσείουσες πρέπει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 4, του ίδιου κανονισμού, το οποίο έχει επίσης εφαρμογή στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του εν λόγω άρθρου 118, τα κράτη μέλη και τα κοινοτικά όργανα που παρενέβησαν στη διαφορά φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.
- 2) Καταδικάζει τις **R.J. Reynolds Tobacco Holdings, Inc., RJR Acquisition Corp., R.J. Reynolds Tobacco Company, R.J. Reynolds Tobacco International, Inc., και Japan Tobacco, Inc.** στα δικαστικά έξοδα.
- 3) Η **Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, το Βασίλειο της Ισπανίας, η Γαλλική Δημοκρατία, η Ιταλική Δημοκρατία, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, η Πορτογαλική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Φινλανδίας, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης** φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.

(υπογραφές)